

У спеціалізовану вчену раду Д 29.053.01
в Державному закладі «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри інформаційних та дистанційних технологій
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Кузьмінської Олени Геронтіївни

на дисертаційну роботу

Співак Світлани Михайлівни

на тему: «**Проектування хмаро орієнтованого навчального середовища
підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології»**»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Перспективність досліджуваної проблеми, а саме розробки персонального електронного навчального середовища здобувача вищої освіти, обумовлена швидким розвитком інформаційного суспільства та переходом системи освіти України до реалізації парадигми ХХІ століття «освіта протягом життя»; широким впровадженням систем відкритої освіти та реалізації ініціатив відкритого доступу; вимогами ринку праці щодо підготовки конкурентоздатних фахівців і забезпечення особистісно зорієнтованого й компетентнісного навчання; реалізацією завдань Цифрової адженди України. Саме тому, актуальність дисертаційного дослідження Співак С.М. «Проектування хмаро орієнтованого навчального середовища підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології» є незаперечною.

Відповідно до теми дисертаційного дослідження його *об'єктом* обрано освітній процес підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології» в закладах вищої освіти, *предметом дослідження* – хмаро орієнтоване персональне електронне навчальне середовище (ПЕНС) підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології» у закладі вищої освіти (ЗВО), а *мета дисертаційного дослідження* – спроектувати хмаро орієнтоване персональне електронне навчальне середовище підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології» та експериментально перевірити ефективність розроблених

методичних рекомендацій щодо його використання в освітньому процесі ЗВО. Для досягнення окресленої мети дисертанткою поставлено п'ять, відповідних об'єкту і предмету дослідження, завдань.

Дисертація має логічну структуру і складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів та висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (208 найменувань, серед яких 50 – англійською мовою), 10 додатків на 40 сторінках. Робота містить 11 таблиць та 41 рисунок. Загальний обсяг дисертації – 244 сторінки.

У першому розділі дисертанткою розкрито ступінь дослідженості проблеми, її категоріально-понятійний апарат, схарактеризовано психолого-педагогічні засади та освітні потреби здобувачів вищої освіти галузі знань «Інформаційні технології», розглянуто сучасні технології та сервіси проектування електронного навчального середовища студента. Співак С.М. уточнено поняття «персональне електронне навчальне середовище»; доведено поліфункційність ПЕНС, його структуру та потенційні можливості щодо розширення інструментарію набуття студентами компетентностей за рахунок виваженого поєднання формального, неформального та інформального навчання.

У другому розділі розглянуто і з'ясовано дидактичні особливості організації освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців галузі знань «Інформаційні технології» задля забезпечення ефективності освітнього процесу, що проявляється, зокрема, у: здатності студента самостійно розв'язувати навчальні завдання; адаптації студента до соціального життя та професійної діяльності; готовності студента займатися самоосвітою впродовж усього життя. Розроблено структурно-функціональну модель хмаро орієнтованого ПЕНС студента та визначено її структурні компоненти: просторово-семантичний, цільовий, концептуально-змістовий, ІК-компетентнісний, діяльнісно-технологічний, організаційно-управлінський та діагностично-результативний.

У третьому розділі описано етапи та перебіг дослідно-експериментальної роботи; подано результати статистичного опрацювання експериментальних даних, аналіз та інтерпретацію результатів педагогічного експерименту. Основні

положення педагогічного експерименту перевірялися на базі п'яти закладів вищої освіти, де здійснюється підготовка майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

До переваг даного дисертаційного дослідження слід віднести широкий за охопленням та теоретично обґрунтований педагогічний експеримент. Зокрема, Співак С.М. проаналізовано теоретичні джерела та досліджено особливості навчальних потреб студентів; визначено їхню здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для здійснення інформаційної діяльності у професійній галузі; вивчено та проаналізовано результати дослідження, що стосуються персоніфікованого та адаптивного навчання, яке базується на врахуванні стилів навчання за методикою VARK; здійснено експертне оцінювання ефективності використання спроектованого ПЕНС у освітньому процесі ЗВО, причому у якості експертів виступали як студенти, так викладачі.

Слід відзначити практичне значення одержаних результатів. Співак С.М. розроблено методичні рекомендації щодо проектування (за авторською методикою) хмаро орієнтованого ПЕНС в контексті особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів у процесі вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності». Методичні рекомендації розміщені на Вікі порталі університету у відкритому доступі, що збільшує коло потенційних користувачів серед студентів та науково-педагогічних працівників.

На підставі зазначеного можна констатувати: автором виконано всі завдання дисертаційного дослідження; наведені положення дисертаційної роботи достатньо аргументовані; достовірність результатів підтверджено за допомогою коректно визначених методів та інструментів; висновки відповідають поставленим завданням та свідчать про цілісність і логічну завершеність дисертаційного дослідження.

Зміст автореферату відповідає змісту дисертаційної роботи.

Результати дисертаційної роботи можуть бути використані для створення хмаро орієнтованих персональних навчальних середовищ студентів і викладачів незалежно від типу начального закладу чи галузі знань, а також у системі підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої та післядипломної освіти.

Даючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню Співак

Світлани Михайлівни, висловлюємо деякі побажання та зауваження:

1. На нашу думку, потребує уточнення формулювання об'єкта дослідження: відповідно до нормативних документів МОН краще було б цільову аудиторію визначити як майбутніх фахівців з інформаційних технологій чи фахівців галузі знань 12 «Інформаційні технології», а, судячи зі змісту рукопису дисертаційного дослідження, здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» галузі знань 12 «Інформаційні технології», спеціальність 122 «Комп'ютерні науки» (с. 43 рукопису) чи бакалаврів з комп'ютерних наук.
2. Темою дисертаційного дослідження визначено «Проектування хмаро орієнтованого навчального середовища підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології», проте взаємозв'язок хмаро орієнтованого навчального середовища підготовки майбутніх фахівців та персонального електронного навчального середовища студента (об'єкт дослідження) подано фрагментарно (рис. 1.2, с. 54 рукопису).
3. На с. 110 рукопису дисертантка зазначає, що у якості інструменту створення персонального електронного навчального середовища студента було обрано (на основі аналізу різних хмарних сервісів та електронних ресурсів) хмарний сервіс OneNote Class Notebook, проте результатів порівняльного аналізу інших інструментів у тексті рукопису не подано.
4. На нашу думку, більш детальний опис етапів проектування ПЕНС (п. 2.3. рукопису, рис. 2.4) сприяв би кращому розумінню пропонованої Сівак С.М. методики, зокрема визначення учасників цього процесу та опис процесів їх взаємодії (наприклад, с. 109 рукопису). На етапі впровадження доцільно конкретизувати методичні аспекти використання, а не лише структури ПЕНС викладача (рис. 2.11), ПЕНС студента (рис. 2.12) та ПЕНС академічної групи. На етапі перевірки ефективності використання ПЕНС (7 етап) для цілісного сприйняття було б доцільно подати коротку характеристику критеріїв ефективності ПЕНС та інструментів реалізації зазначеної перевірки.

5. На нашу думку, робота б виграла, якби дисертантка у п. 2.4 (с. 127 рукопису) «Методичні рекомендації щодо використання хмаро орієнтованого персонального електронного навчального середовища студента галузі знань «Інформаційні технології» як засобу формування загальних та фахових компетентностей» подала приклад формування окремих компетентностей з використанням ПЕНС на прикладі визначеної дисципліни.
6. Потребує уточнення також опис етапів здійснення педагогічного експерименту, зокрема, опис профілів експертів, джерел та термінів одержання експериментальних даних (наприклад, на с. 165 подано таблицю, де вказано лише шифри дисциплін; на с. 154-155 у якості інструментів вказано соціальну мережу Вконтакті та пошукову службу Яндекс, які на даний час в Україні офіційно не використовуються), кількісний і якісний склад контрольної та експериментальної груп).
7. На с. 148 рукопису Співак С.М. зазначає, що «основними напрямками реалізації формувального експерименту є: проведення серії тренінгів для науково-педагогічних працівників.... застосування елементів відкритої освіти у процесі вивчення модуля дисципліни «Я – студент» для підтримки дисципліни «Вступ до спеціальності». Подання (у додатках) робочих програм зазначених модулів чи матеріалів тренінгів посилює б практичну цінність роботи.
8. У роботі є деяка неузгодженість правил правопису та скорочень: в назві теми дисертаційного дослідження, також у тексті (наприклад, с. 6 рукопису) слово проектування пишеться з «е», в більшості випадків з «є» (проектування); у тексті анотації скорочення термінів ЕНК (с. 3 рукопису), ПЕНС (с. 3) подано без пояснення – перелік умовних скорочень подано лише на с. 19. Тексти дисертації та автореферату містять окремі граматичні та стилістичні недоліки.

Наведені зауваження та побажання не зменшують наукову, теоретичну й практичну значимість дослідження. Робота Співак Світлани Михайлівни є

самостійним завершеним науковим дослідженням. В роботі поставлено і розв'язано актуальну задачу сучасної педагогічної науки.

ВИСНОВОК:

Детальний аналіз змісту дисертаційної роботи, автореферату та публікацій дисертантки дає підстави вважати дисертацію Співак Світлани Михайлівни «Проектування хмаро орієнтованого навчального середовища підготовки студентів галузі знань «Інформаційні технології» самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, спрямовані на реалізацію актуальних завдань сучасної освіти.

Дисертація виконана згідно чинних вимог ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Дисертація відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно постанов Кабінету Міністрів України за № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. та № 567 від 27.07.2016 р.), що дає підстави для присудження Співак Світлані Михайлівні наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.10 - інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри інформаційних і дистанційних
технологій Національного університету біоресурсів і
природокористування України (м. Київ)

О.Г. Кузьмінська **О.Г. Кузьмінська**

